

კედაძე: სილოლაკზე, ბლის ქუჩაზე, მელიქიშვილის სახლში, № 43
კანტორა კედაძისა: მელიქიშვილის სტამბაში, ბანოვის ქუჩაზე.

ხელის-მოწერა: მიიღება კანტორაში. ბარეშე მცხოვრებთათვის: ВЪ Типографіи. Въ редакцію газ. „Дროзба“.

გაზეთის უასი: მთელის წლისა—8 მან., ნახევარ წლისა—4 მან. და 50 კაპ., ოთხის თვის—3 მან., ერთის თვისა—1 მან.

ჟოველ დღე ორშაბათს გარდა

დროეზა

ცალკე ნომერი ღირს შაშრათ

განცხადება: მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და სხვ. ენებზე.
უასი განცხადებასა: დღი—ასობით ასობე—1 კაპ., სხვა მსგავსად სტრიქონზე—8 კაპ., ჩვეულებრივის (ციკლოთი)—5 კაპ., პატრა—4 კაპ.

კედაძისა უფლება აქვს გაასწოროს და შეამოკლოს დასაბუდოთ გამოგზავნილი სტატიები. დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

ორი თვის ხელის-მოწერა

„დროეზა“

1 ნომერი და

ამ 1877 და მღვანეა

მიიღება მთელისში, „დროეზის“ რედაქციაში (ბანოვის ქუჩაზე, სტ. მელიქიშვილის სტამბაში). სხვა ქალაქებში „დროეზის“ აგენტებთან.

უასი ორი თვის გაზეთისა—2 მან.

ჭალაქს გარეშე მცხოვრებთა გაზეთი ამ აღრესით უნდა დაიბარონ: ВЪ Типографіи. Въ редакцію газеты „Дрозба“.

ტელეგრაფები

ბრძოლის ველიდან

(ოფიციალური)

ვერძან ჟალი, 29 ოქტომბერს. 23 ღვიზობისთვეს, ღვევ-ბოინთან ბრძოლაში მოგვიკლეს: კაპიტ. სოკოლოვი და პოდპორუჩი. თ. ავალიშვილი:

დაჭრილები არიან: მთ. პოლკის: კამანდირი პოლკოვნი. რიდიგერი, კაპ. ბარკოვსკი, შტ.-კაპ. აბელოვი, პარუჩი. რეიბურგი და პრაპორჩიკები: პოვორელოვი და ჭრუჭკოლი; სამეგრელოს პოლკის: პრაპორჩიკები: ტოლმაჩოვი და მკინსკი; ნავაგინის პოლკის: პარუჩი. პოდპორუჩანი; შუბის: კაპიტნები: თ. მაღალაოვი და ნაუშოვი, პარუჩი. პოვლოვიჩი და პრაპ. რეზუხინი და ალექსანდროვი; მლისავეტოპოლის: პოდპორუჩი. პარტინსკი და ჩირკოვი; შტაჟკ. მაროლელთა. ბატალიონის: მაიორი ცუზარსკი, კაპ. პაპოვი, პარუჩი. სულინინი და ბილლერი, პრაპორჩი. ბენედიქტოვი და ხოდარცევი; შარიმის პოლკის: შტ.-კაპ. პროტასოვი და გრენად. ბრიგადის: პოდპორუჩი. სორეცკი.

ბაკაწრული არიან: შტ.-კაპ. მასლივი, მაიორი სკოლარეცკი, შტ.-კაპ. თ. ჯავახოვი, პრაპ. ლინდშტრემი, პრაპ. შრენდტი, კაპ. პაროტკოვი, პარუჩი. ღოვბია, პოდპორუჩი. სპოსირენკო; კაპ. ტობჩიევი და პარინსკი; სოტნიკი ბუბუკოვი, პოდპ. პაროტკოვი და ხორუჯი შკაროვი.

საღდათები და ყაზახები მოკლულნი 126, დაჭრილი 672 და გაკაწრული—92.

ბოგოტი, 20 ოქტომბერს. (ოფიციალური). ღენ. ბურკოს მოხსენებით, ქ.

მრაცა, რომელსაც 1,100 კაცი იცავდა, ღენ. ლეონოვის ატრიადმა აიღო. ჩვენ წავართეთ მტერს 1000 ურემი ფქვილითა, სუხრებით და ქერით დატვირთული. რადგან უეცრად დავეციოთ მტერს, ამიტომ ზიანი ცოტა მოგვეცა.

ბუხარისტინი, 28 ოქტომბერს. („ბოლოსის“ ღებეშა). ბუშინწინ ოსმალოს ჯარი 6,000 კაცი ტუტენიკთან გამოვიდა პლევნოლამ და ჩვენ სიმაგრეებს დაეცნენ რადიშევესთან. ამ ღროსვე რახოვოსკენ უნდა გამოსულიყო ოსმან-თაშა. ღენ. სკობილევი მხნეთ დახვდა მტერს და გახშირებულის სროლით უკუაქცია ის.

მტერმა 700 კაცი დასტოვა ბრძოლის ველზე. ჩვენ ცოტა ზიანი მოგვეცა.

მეორე ღღეს, 29-ს, თვითონ ღენ. სკობილევი მიაღდა ოსმალოს პატარა სიმაგრეს, რომელზედაც 2 ზარბაზანი იყო და, ორჯერ იერიშით მისელის შემდეგ, აიღო ეს რედუტი. ამ ღროს 37 კაცი მოგვიკლეს და 140 დაგვიჭრეს.

ბოგოტი, 30 ოქტომბერს (ოფიციალური). ღღეს, ღამის პირველ საათზე, ოსმალებმა ჩუმად მოაკროვეს შვიდი ბატალიონი ჯარი და მოადგნენ იმ პოზიციას, რომელიც წინა ღღეს აიღო ღენ. სკობილევმა; იმათ ბნელი ღამისა და ჩვენი ჯარების დაღალვის იმედი ჰქონდათ. შარაულღებმა იმ წამსვე შეატყობინეს ოსმალოს ჯარის მოძრაობა ღენ. სკობილევს, რომელმანც მოამზადა ჯარი და როცა მტერი ასს ნაბიჯზე მოვიდა, უეცრად დაუშინა იმათ თოფები. მტერი უკან დაბრუნდა, ხევში ჩავსაფრნენ და იქიღამ დაგვიწყეს გაცხარებულის სროლა. მართის საათის შემდეგ, უკანვე წავიღენენ. ჩვენის მხრით 120 კაცია დაჭრილი.

ლონდონი, 29 ოქტომბერს. ინგლისის პირველმა მინისტრმა ღორდ ბიკონს-ფილდმა წარმოსთქვა პოლიტიკური სი-

ტყვა, რომელშიაც გამოაცხადა, რომ როგორც რუსეთის იმპერატორს, აგრეთვე ოსმალეთის ხონთქარსაც მშვიდობიანობის ჩამოგდება ჰსურთო და იმეღიაო, რომ მეროზა ეცდებოა, რომ ამ მშვიდობიანობის დამყარებასთან ოსმალეთის ერთობა დაიცვასო და არ ჩამოუჭრან ამ სახელმწიფოს არცერთა ნამცეცო მიწაო.

ოშის აგებები

აზიის ბრძოლის ველიდან

ბუხარესტელი კორრესპონდენტი გაზეთს „Vossische Zeitung“-ისა იწერება შემდეგ ამბავს მორიგების თაობაზე:

„ბერმანია, აესტრია, ინგლისი და იტალია დათანმზდნენ ერთმანეთში, რომ შემდეგი მორიგების პირობები წარუღდნონ რუსეთსა და ოსმალეთს იმ შეერთებევაში, თუ ამ ზამთრამღინ რუეთი პლევნოს, არზრუმს და შარსს აიღებს:

„ა). სრული დამოუკიდებულება ოსმალეთისაგან სერბიისა და რუმინიისა;
„ბ). რუმინიას უნდა მიეცეს ღობრუჯუს მაზრა;

„გ). ჩერნოგორიას ოსმალეთმა უნდა დაუთმოს ის მიწები, რომელიც იმის ჯარებს უჭირავთ ახლა;

„ღ). ბოსნიას, ჰერცეგოვინასა და ბოლგარიას მიენიჭება ავტონომია და ამ პროვინციების ღუბერნატორებად ოსმალეთმა უეჭველად ქრისტიანები უნდა დანიშნონ;

„ი). რუსეთს უნდა დაუბრუნონ ის ნაწილი ღობრუჯუსი, რომელიც შირიმის ოშის შემდეგ ოსმალეთმა მიიღო;

„კ). მცირე აზია ისევე იმავე მღგომარეობაში დარჩება, (ე. ი. ოსმალეთის ხელში), როგორც ამ ოშის დაწყებამღინ იყო, და

„ხ). რუსეთს უნდა მიეცეს ოშის ხარჯი (კონტრიბუცია).“

რუეთი გაზეთები ამ პირობებისაც კმაყოფილი არ არიან: ისინი (სხვათა შორის „Голос“, № 254) ამტკიცებენ, რომ მცირე აზიის დატოვება ისე, როგორც აღრე იყო, შეუძლებელი საქეაო; აქაც ქრისტიანები არიან, აქაც შევიწროებულნი არიან ეხენი ოსმალოს მთავრობისგანაო და სხვ.

თავის მხრით, რასაკვირველია, არც ოსმალები არიან ამ პირობების კმაყოფილნი; ისინი ჯერ კიდევ თავის თავს სრულებით დამარცხებულად არ სთვლიან და სანამ უკანასკნელი ღონისძიება დაკრძანდება, ვეცდებით კიდევ ვეომოთ მტერსაო, მაგრამ კიდევ რომ დავამარცხან, ამ გვარი პირობების მიღება ჩვენგანი შეუძლებელიაო, ერთი ნაკუჭი მიწის დათმობაზე არ დაეთანხმდებითო. ჩვენ მხოლოდ სლიავიანურ პროვინციებში რეფორმებს შემოვიღებთ და იმედილო, ამით რუსეთი და მთელი მეროპაც დაკმაყოფილებული დარჩება, რადგან ეს ომიც მხოლოდ ამ მიზეზით ასტყდაო.

ლონდონიდან იწერებინან „შენევის შურნალში“, რომ ინგლისის სამხედრო აგენტმა ლენ. ტემპველმა დახედა არზრუმის სიმაგრეები და გამოაცხადაო, რომ ეს ქალაქი დიდ ხანს ვერ გაუძლებს მტერსაო. სურსათისა და განსაკუთრებით წყლის ნაკლებობა იქნება მიზეზი ამ ქალაქის დამორჩილებისაო.

მაზეთ „Standard“-ში დაბეჭდილია შემდეგი ლექსი მიღებული სტამბოლიდან 22 ლინობისთვის:

„მალდაღისა და იემენის ჯარების უფროსებს ბრძანება მოუვიდათ ოსმალების მთავრობისაგან, რომ რაც ჯარები ჰყავთ, ახლოვე სტამბოლში გამოგზავნონ, რადგან აქედამ ზოგი ლენაიზე და ზოგი მცირე აზიაში უნდა გაგზავნოთო.“

ქარსში რამოდენიმე თვის სამყოფი სურსათი აქვთ ოსმალოების ჯარისათვის დამზადებული. იმის ცხებებზე ამ ჭამად 110 ზარბაზანია და ჯარიც იმდენი ჰყავთ რომ ისე ადვილად არ დემორჩილებიან მტერსაო.“

ოსმალოს ფლიტის ადმირალი ბობარტ-ფაშა შავს ზღვაში წამოსულა რამდენიმე სამხედრო ხომალდით.

პრესის გაზეთს „Presse“-ში არზრუმში იწერებინან:

„მუდამ დღე ტრაპიზონიდან დიდძალი სხვადასხვა საომარი მასალები მოაქვთ არზრუმში. იქიდანვე ამ მოკლე ხანში გამოსულა მოსაშველებელი ჯარი და დღე-დღეზე მოველით.“

„როგორც მოგეხსენებათ, არზრუმის ლაზარეთებში ბევრი დაჭრილები იყო. 2,000 კაცი ამ დაჭრილებიდან უკვე სხვა ქალაქებში გადაიყვანეს და დანარჩენი 2,800 მუდამ დღე გადაჰყავთ, რადგან რუსებს მოველით.“

არზრუმში

დღევ ბონთან გამარჯვების შემდეგ, რუსის ჯარები პირ-და-პირ არზრუმს მი-

ადგებიან ასაღებათ. ამის გამო რამდენიმე ცნობა ამ სომხეთის ძველ სატახტო ქალაქზედ უადგილო არ იქნება.

არზრუმში მდებარებს მდ. მურათიდან ექვს ვერსზედ. მართი ნაწილი ქალაქისა აშენებულია მთებს შუა და მეორე მთების კალთებზე.

აქ ითვლება 60,000 სული მცხოვრებელი, რომელთაც შეადგენენ უფრო სომხობა და მაჰმადიანობა, თუმცა სხვა თემის ხალხიც ბევრი ცხოვრობენ.

სამ გვარი სიმაგრე იცავს არზრუმს მტერისაგან: ა) ქალაქი გარეთ ოთხ-ღალისა და მურემეთ-ღალის მთებზე აშენებული ციხეები და სიმაგრეები, ბ) ქალაქის გარშემო შემოვლებული კედელი და გ) თვითონ არზრუმში აშენებული ციხე ანუ ციტადელი.

შველა ეს სიმაგრეები ომიანობის დაწყებამდინ არ ჰყოფილა სრულიად გათავებული. უცხო ქვეყნის გაზეთებში იწერებოდნენ, რომ ომის გამოცხადებისათანავე არზრუმის გამაგრება დაიწყესო; მაგრამ შესაძლებელია, რომ, როცა მუხთარ-ფაშის არმიამ ზეინთან დაამარცხა რუსები, მას აქეთ მიატოვებს არზრუმის გამაგრება, რადგან იმედი მიეცემოდათ, რომ ამ ქალაქს მტრის მოდგომის აღარ უნდა ემინოდესო.

თუმცა ეს სიმაგრეები ისე ვერ იცვენ არზრუმს, რომ იმის აღება დიდძალ ჯარსა და კარგად მომზადებულ მტერს არ შეეძლო; მაგრამ არზრუმს მაინც დიდ-ხანს შეეძლო მტრის გაჩერება და დამორჩილებამდინ კარგა ზიანის მიცემა რუსებისათვის, რომ ერთი გარემოება არ აბრკოლებდეს ამ ქალაქს:

მს გარემოებაც ის არის, რომ არზრუმს წყალი არა აქვს. მრთად-ერთი მდინარე—მურათი, როგორც ზევით მოვიხსენეთ, ექვს ვერსზე ჩამოუვლის ქალაქს; ქალაქი ხმარობს პალაქ-თექენის მთიდან არხებით გამოყვანილს წყალს. რადგან ეს მთა საკმაოდ გამაგრებული არ არის, მტერს ადვილად შეუძლიან აიღოს ის და თუ ამასთანავე წყლის არხები მოუჭრეს, ქალაქი და მთელი ჯარი უწყლოდ დარჩება და ძალა-უნებურად უნდა დემორჩილოს მტერს.

შეველია, მტრის მომლოდინე სამხედრო მთავრობა არზრუმისა განკარგულებას მოახდენდა და, რამდენიმე კვირის თუ არა, რამდენიმე დღის სამყოფ წყალს მაინც დაამზადებდა ქალაქში. ამას გარდა ამბობენ, რომ არზრუმში ერთი დიდი ტბა არისო და თუმცა უფარგისი წყალიაო, მაგრამ გაჭირების დროს იმასაც გამოიყენებენ.

და, თუ სანამ წყალი შემოაკლდებათ, მანამ ახალი ჯარები არ მოეშველა, არზრუმის აღებას არაფერი დააბრკოლებს.

მეროპის ბრძოლის ველიდან

მთელი ქვეყნის ყურადღება ახლი პლენენოზედაა მიქცეული, რადგან დარწმუნებით ამბობენ, რომ ამ ქალაქის რუსებისაგან აღებისათანავე მეროპის სახელმწიფოები იმ წამსვე მორიგებაზე ჩამოადგებიან ლაპარაკსაო.

დღე-დღეზე მოველით ამ ქალაქიდან ამბებს. ამბობენ, რომ უკანასკნელად 2 ოქტომბერს მიაწოდა შევექეთ-ფაშამ სურსათი და საომარი მასალები პლენენოში გამაგრებულ ოსმან-ფაშის ჯარსაო და ეს სურსათი იმდენი იყო, რომ ერთ თვეს ეყოფოდა ამ ჯარსაო; მაშასადამე, ძალიანაც რომ გამოიზოგონ პლენენოში სასამელ-საჭმელი, ამ ნოემბრის შუამდინ ეყოფათ. შემდეგ კი ოსმან-ფაშა ან უნდა დემორჩილოს მტერს, თუ ახალი ჯარები არ მოეშველა გარედამ, და ან უნდა გააპოს რუს-რუმინების გარ-შემორტყმული ჯარები და გავიდეს პლენენოდამ.

ინგლისური გაზეთის „Times“-ის კორესპონდენტი 13 ლინობისთვის იწერება პლენენოდამ:

„ბუშინ, დიდიდამ დაწყებული გახშირებით უშენდნენ რუსები ყუმბარებს პლენენოს სამხრეთ სიმაგრეებს; ოსმალოს მხრით კი ერთი ზარბაზანი და თოფი არ გავარდნილა. ბოლოს აღბათ რუსებმა იფიქრეს, რომ იმ სიმაგრეებიდან ოსმან-ფაშას წაუყვანია ჯარიო, და დღეს საღამოს მოადგნენ ამ სიმაგრის დასაჭერად. მაშინ უეცრად ერთი საშინელი და გახშირებული სროლა შეჰქენს იმ სიმაგრეიდან ოსმალოს ჯარებმა და ისეთი ზარალი მიაყენეს მტერს, რომ საჩქაროდ უკან დააბრუნეს.“

ნემეცური გაზეთის „Tagblatt“-ის კორესპონდენტი იწერება ტელეშიდამ:

„რუსები საჩქაროდ ამაგრებენ ბორნი ლუზნაკსა და ტელეშს, რომელიც ამ რამდენიმე დღის წინათ წაართვეს შევექეთ-ფაშის ჯარებს. ამათი განზრახვა, რასაკვირველია, ის არის, რომ ამ დასაჭლეთის მხრით სოჭის გზა შეუკრან პლენენოს.“

„მაგრამ შევექეთ-ფაშა ორხანიეში და მეჰმედ-ალი-ფაშა სოფიაში, როგორც ისმის, უსაქმოთ არა სხედანო: ისინიც ამაგრებენ ამ ქალაქებს, დიდძალ ჯარს ამზადებენ და მალე ტელეშისაკენ გამოლაშქრებას აპირებენო სხენებული გზის ხელ-ახლად დასაჭერათაო.“

სტამბოლიდან „მოსკოვის უწყებებისაგან“ 24-ს ლინობისთვის მიღებული ლექსი გვაცნობებს, რომ, რადგან რუსის (ლენ. სიმერმანის) ატრიადმა შინატოვა ღობრუჯა, ამის გამო ოსმალოს ზღვის ლენერალს (ადმირალს) ჰასან-ფაშას ბრძანება მოუვიდაო, რამდენიმე ხომალდით წავიდეს შავს ზღვაში და

სულინიდამდაწყებული პირი მამდინ ზღვის ნაპირებზე შეაწუხოს რუსებო.

საქართველო

დღიური

* * * მართა სასულიერო პირმა გადმოგვცა ჩვენ, ვითომც საქართველოს მგზარხოსს განზრახვა აქვსო, რომ რაც საქართველოს ეკლესიებში სხვა-და-სხვა ხელთ-ნაწერი წიგნები მოიპოვება, ყველა ძალაქში ჩამოაწინოს და ამნაირად აქ მოაგროვეს ყველა ერთად.

ამ განზრახვის სისრულეში მოყვანა მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნება კარგი და სანატრელი, თუ იმ წიგნებს აქ კეთილ-სინიდიანი ყურის-მგდებელი ეყოლება და კარგათ შეინახვენ....

* * * თითქმის მუდამ დღეს მოჰყავთ ჩვენ ქალაქში 3 ღვინობისთვის ტყვედ აყვანილი მსალოს ჯარები; თითო მოყვანაზე 100 — 200 — 300 კაცი ჩამოჰყავთ. ბუშინ წინ ჩამოყვანილი სალდათები ისეთი მარჯვე, ლამაზი ხალხი იყო და ისე კარგათაც იყვნენ ჩაცმულნი, რომ მტერსაც ესინაოვნებოდა იმათი დანახვა. მხოლოდ ყველას რალაც მწუხარება და უნუგეზობა აქეთ სახეზე გამოხატული.

თითო დღეს გაათევინებენ ხოლმე ამათ ძალაქში და მეორე დღეს მცხეთით და ღუშეთით რუსეთისაკენ აგზავნიან დროებით დასასახლებლად, სანამ ტყეების გაცვლა არ იქნება.

* * * თან-და-თან ძვირდება ცხოვრება ჩვენს ქალაქში: სხვათა შორის ერთი ხეირიანი ურემი შეშა, რომელსაც ამ ერთი თვის წინათ, ოთხ-ხუთ მანეთზედ მეტად არ გაიყიდებოდა, ახლა რვა მანეთ ნაკლებ არ იყიდება; თეთრი პური გირვანქა ექვს კაპეკად ფასობს და დანარჩენი ყოველგვარი ხორავიც თითქმის ერთი-ორად გაძვირებულია.

* * * ბასულ კვირას, იარმუკაში, ჯიბის-ოსტატმა ერთს ვილაც საცოდავ გლეხს რვა მანეთი ამოაცალა და გაიქცა. ეს ფული გლეხს თავის მიცვალებულისათვის კუბოს სასყიდლოთ ჩამოეტანა ახლო სოფლიდამ.

* * * ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ამ ერთისთვის განმავლობაში დაიწყებს თავის მოქმედებას სოფ. საგარეჯოს მწარმოებელნი და მომხმარებელთა საზოგადოება, რომლის წესდება ამას წინათ დაამტკიცა უმაღლესმა მთავრობამ.

* * * ჩვენ მოგვივიდა ჩვენი არტანუღლი კორრესპონდენტისაგან შემდეგი შენიშვნა:

„აქეთ მხარეს ამ ქამათ სრული მშვიდობიანობა და აუზაკობაც ვგრეხნირათ აღარ არის, როგორც ამას წინათ იყო. შრთის სიტყვით, ეხლა აქ ისე ვართ უშიშოთ, როგორც თქვენ მანდ თფილისში.

„ამიტომაც ხალხი ცოტა მოწყენილია; მაგრამ ვატარებთ ერთ-ერთმანეთთან დროებას ლაპარაკებით და ხუმრობით, ზოგი თავიანთ ლაშქრობის ამბებს ლაპარაკობს, ზოგი თავის თავგადასავალს — როგორმოატყუეს და ან როგორ სხვა მოატყუა.

„ამ უქანასკნელ დღეებში აქ ძალიან ხშირათ მოდის წვიმები; ცუდი დღეები დაიჭირა და დღე-ღღებედ ზამთარს მოველით.

„აქაურმა ვატრებმა გროში ფული არავის ჯიბეში არ გაუშვეს: არ ვიცო, კიდევ დარჩა ვინმე ახალქალაქში და ახალციხეში აქ მოუსვლედი, თუ არა! ზოგი ტრახტირს აღებს, ზოგი გოსტინიცებს, ერთი სახლი არ გაუშვეს, რომ ჯიბის ჭირი არ გაეკეთოს! ასე წარმოიდგინეთ, რომ თავლები გოსტინიცებათ განადგეს!“

„დროების“ კორრესპონდენცია

თფილისი დამ კახეთამდე, 19 ღვინობისთვის. ამ თვის დამდეგ მე მომიხდა ძახეთისაკენ გამგზავრება. თუმცა ლეკიანობაზე ატეხილი ლაპარაკი ცოტა არ იყოს წასვლას მიბრკოლებდა, რადგან ამბობდნენ, რომ ძახეთი დიდს შიშიანობაში და შეიარაღებაშიაო, მაგრამ გარემოებამ მოითხოვე და გავემგზავრე.

დოლის ათი საათი იქნებოდა, რომ ჩვენ პირველს სტანციაში მიველით და მოვიტხოვეთ ცხენები. შინაძღვისინ ცხენებს შეებაჟდნენ, სტანციის სტაროსტამ შემოგვიჩვილა, რომ წუხელი ერთმა ჩემმა იამსჩიკმა ხუთი ცხენით ორი კაცი წაიყვანაო და ჯერაც არსადა სხანსო; როგორც გავიგე, ცხენები თათრებს წაურთმევიათ და ხალხისა კი არ ვიცით — რა იქნენო; და ამის გამო გირჩევთ, რომ ჩაფარი გაიყოლოთ თანაო.

მაგრამ ჩაფრები ჩვენ არ გამოგვეყენენ, თუმცა ძალაქის უზღდის უფროსისაგან ქალაღლიცა გვექონდა; მათ ყურიც არ შაიბერტყეს; დღე არის, რის შიშიაო! ასე ამ გვირათ ბევრს ჩვენისთანა სხვებსაც აწვალებენ თურმე ეს ჩაფრები..

სანამ მეორე სტანციამდინ მივიღოღით, მოვიწადინე ლოქინის შკოლაში გავლა და ნახვა, რადგანაც ეს შკოლა ახლოს მდებარეობს გზასთან, ერთს გახრიაკებულს მინდორში.

მაგრამ მგონი კი მერჩიენა სულაც არ მენახა ეს ჩვენი განთქმული ლოქინის სამეურნეო შკოლა: ოც-და-შვიდი ვაყვითლებული ყმაწვილი არის ამ ქამად ლოქინში. შკოლა წარმოადგენს სამ პატარა

თფილისის სამჭედლოსავით ვაკეთებულ სახლს, რომელშიაც ყმაწვილები სწავლობენ.

— მადლობა ღმერთს, ეს შკოლა აქედამ მალე სხვა ალაგს უნდა გადაიტანონო, კმაყოფილებით მიტხრეს შავირდებმა. — მადლობა ღმერთს-მეთქი, ვსთქვი მეც გულში, ჩვეჯექით ტროიკაში და გავემგზავრეთ სიღნაღისკენ.

გზაში ბევრი უწესობა და შიშიანობა გამოვიარეთ, ბევრს ალავას ხან ცხენებმა ჩაიპტერიეს ფეხები და ხან ჩვენა, რადგანაც გზა არ არის აქეთ ვაკეთებულ და ხიდებიც სულ ჩაქცეულებია. თუ კაცს თავი მოძულეებული და სასიკვდილო არა აქვს, არავის არ ურჩევ, რომ ღამე ამ გზით იაროს!

როგორც იყო მოვანწიეთ საღნაღს. ძარგა ღამე იყო გასული და შორიანობაში ზოგიერთი სიხლის ფანჯრებიდამ გამობეჭუტადნენ სანთლის შუქები, ბევრ მხარეს მოისმოდა იმ ღამეს ზურნისა და დაირის ხმები და ღვინოთი შეყინულილებული სიღნაღელების ხმა-ყვირილი.

იმ ღამეს ჩამოვხტით სიღნაღის სასტუმროში.

მშვენიერი სანახვია ქ. სიღნაღი თავის მშვენიერი მდებარეობით და მეტადრე ახლა, შემოდგომას, როდესაც ზაფხულის სიცხეებისაგან გადაწყვარი და განრიაკებული მთა-მინდვრები ხელ-მეორეთ იმოსებიან თავის სიმწვანით და ასიამოვნებენ და აკმაყოფილებენ ყოველს ბუნების მოყვარე ადამიანის გულსა.

მზემ კარგა ამოაწათა თავისი ბრწყინვალე სხივები და მიაფინა მთელი ძახეთის არე-მარეს, როდესაც ჩვენ აღვემართენით სიღნაღის მთებსა და დავექანდით ალაზნის ველისაკენ. აქეთ-იქიდამ სოფლის ნიპირებიდამ ისმოდა დედაკაცების სიმღერების ხმები, რომლებიც თამბაქოში მუშავობდნენ და აგრეთვე ნამდვრილი კახური სიმღერა გლეხებისა, რომელიც მინდვრებში მუშაობასა და ვენახების სრას გვაუწყებდა; აქეთ-იქიდამ ისმოდა ბღაველი სოფლის ხბორებისა და ცხვრების, რომელნიც მოფენილიყვნენ შემოდგომისაგან ამწვანებულს მინდვრებზე და სძოვდნენ...

იმ დღესვე ჩავეღით სოფელს ბურჯაანსა.

წლევანდელს მოსაველიანობაზე, გლეხები კმაყოფილნი არიან: მადლობა ღმერთსა, წრეულს მოსავალი კარგი იყოვო, ვისაც კი ჰქონდა რამეო; მაგრამ ჩვენ კი არაფერი დაგვრჩაო: სულ სიღნაღისა და თელავის ვატრებმა წაიღეს ფულები სარგებლებშიო.

ლეკიანობაზე აქეთკენ მას აქეთ, რაც მუ-

